

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију <i>27.02.2020. године, на основу одлуке Наставно-научног већа, Декан Факултета техничких наука у Новом Саду именовао је Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације (Решење број 012-199/26-2016)</i>
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. др Илија Ћосић , председник комисије, професор емеритус, датум избора у звање 24.03.2016. УНО: Производни и услужни системи, организација и менаџмент, Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука 2. др Маја Леви Јакшић , члан комисије, редовни професор, датум избора у звање 01.12.1994. УНО: Менаџмент технологије, иновација и развоја, Универзитет у Београду, Факултет организационих наука 3. др Милица Андевски , члан комисије, редовни професор, датум избора у звање 16.11.2006. УНО: Педагогија Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет 4. др Радо Максимовић , члан комисије, редовни професор, датум избора у звање 18.12.2008. УНО: Производни и услужни системи, организација и менаџмент, Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука 5. др Славка Николић , члан комисије-ментор, редовни професор, датум избора у звање 16.05.2017. УНО: Индустијски маркетинг, предузетништво и иновације Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Тијана (Стојан) Ковијанић рођена Секулић
2. Датум рођења, општина, држава: 20.03.1989., Приштина, Р.Србија
3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив <i>School of Economics, University of Bologna, Italy, Laurea Magistrale in Economics, Msc in Economics</i>
4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2015. године, Индустијско инжењерство/ Инжењерски менаџмент
5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: /
6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: /

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

УТИЦАЈ ИНКУБАЦИОНИХ ПРОЦЕСА НА РАЗВОЈ ЖЕНСКОГ ПРЕДУЗЕТНИШТВА

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

САДРЖАЈ

1. УВОД

- 1.1. Предмет и проблем истраживања
- 1.2. Циљеви истраживања и постављање хипотеза
- 1.3. Садржај по поглављима

2. ТЕОРИЈСКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

- 2.1. Предузетништво из угла родне перспективе
 - 2.1.1. Женско предузетништво кроз историју
- 2.2. Карактеристике предузетника
 - 2.2.1. Компаративна анализа карактеристика предузетника са родног становишта
- 2.3. Креирање предузетничког екосистема
 - 2.3.1. Појам *start-up*-а
- 2.4. Програми подршке предузетништву
 - 2.4.1. Историјски осврт на инкубаторе
 - 2.4.2. Дефинисање и карактеристике инкубатора
 - 2.4.3. Типови инкубатора
 - 2.4.4. Програми подршке предузетништву у свету
 - 2.4.5. Програми подршке предузетништву у земљама у развоју (Србија, Црна Гора, Босна и Херцеговина)
- 2.5. Теорија самодетерминације
 - 2.5.1. Настанак, дефинисање и карактеристике теорије самодетерминације
 - 2.5.2. Концепт мотивације у оквиру теорије самодетерминације
 - 2.5.3. Интринзичка (унутрашња) мотивација
 - 2.5.4. Процес интернализације
 - 2.5.5. Екстринзичка (спољашња) мотивација
 - 2.5.6. Примена теорије самодетерминације
 - 2.5.7. Теорија самодетерминације версус Мотивационе теорије

3. ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ

- 3.1. Инструменти истраживања
 - 3.1.1. Инструменти првог истраживачког поступка (Студија I)
 - 3.1.2. Инструменти другог истраживачког поступка (Студија II и III)
- 3.2. Методе обраде података
 - 3.2.1. Непараметарски *Mann-Whitney U* тест
 - 3.2.2. Мултиваријантна анализа варијансе (МАНОВА)
 - 3.2.3. Неуронске мреже (АНН)

4. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

- 4.1. СТУДИЈА I: Самодетерминација као кључ успеха унутар пословних инкубатора
- 4.2. СТУДИЈА II: Предузетнички подухват: генетичка лутрија или избор
- 4.3. СТУДИЈА III: Примена неуронских мрежа

5. ДИСКУСИЈА РЕЗУЛТАТА

6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА И ПРАВЦИ ДАЉЕГ ИСТРАЖИВАЊА

7. ЛИТЕРАТУРА

8. ПРИЛОЗИ

Прилог 1. Упитник коришћен за испитивање утицаја инкубатора на развој предузетништва

Прилог 2: Скала глобалне мотивације (оригинал)

Прилог 3. Скала задовољности базичних психичких потреба на послу (оригинал)

Прилог 4. The Sport Climate Questionnaire (SCQ)

Прилог 5. Упитник коришћен за испитивање предузетничких карактеристика .

Докторска дисертација је представљена кроз 8 поглавља која прате ток истраживачког поступка. Након приказане кључне документације, дат је резиме на српском и енглеском језику. Написана је на 197 страна, садржи 20 табела, 22 слике и 2 графика. Списак коришћене литературе обухвата 291 референцу. Последње поглавље обухвата 5 прилога, који се односе на коришћене упитнике приликом истраживачког поступка.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Наслов докторске дисертације је јасно формулисан и информативан у смислу дефинисања тематике и садржаја дисертације.

Докторска дисертација представљена је кроз осам поглавља која прате ток истраживачког поступка. Полазећи од теоријских основа, појам предузетништва је развијен са родног становишта, разматрајући предузетничке карактеристике и програме подршке предузетништву, као кључне факторе за развој предузетничке активности.

Прво поглавље дисертације укључује уводно разматрање у којем је дат опис контекста и инструмената примењених у истраживачком процесу. Дефинисани су предмет и проблем истраживања, на основу којих су постављени циљеви а потом и хипотезе истраживања. У овом поглављу је дат резиме дисертације како би се читаоцу приближио њен садржај.

Комисија сматра да су предмет, проблем, као и циљеви и хипотезе истраживања дефинисани јасно и концизно.

Друго поглавље је посвећено теоријском оквиру истраживања, у којем је представљен појам предузетништва са родног становишта, историјски развој женског предузетништва, као и компаративни приступи предузетничким карактеристикама. У оквиру овог поглавља је представљен концепт предузетничког екосистема и дат детаљан опис дефинисања и еволуције инкубатора, као најзначајнијих програма подршке предузетништву. На самом крају овог поглавља, представљена је примењена теорија самодетерминације, која има кључну улогу у испитивању детерминанти утицаја инкубатора на женско предузетништво.

Комисија сматра да приказани преглед стања у литератури јасно указује на недовољност досадашњих истраживања о начинима оснаживања развоја женског предузетништва, дајући теоријско утемељење и оправданост истраживачког концепта.

Треће поглавље обухвата емпиријско истраживање, чији је ток представљен кроз два истраживачка поступка креирана на бази постављених циљева истраживања. У овом поглављу је дат детаљан преглед базе података, опис узорка, начина и примењених инструмената прикупљања података првог истраживачког поступка (Студија I – скала опште мотивације, скала задовољности психичких потреба на послу, упитник намењен мерењу подршке аутономији испитаника од стране ментора SCQ), и другог истраживачког поступка (Студија II и III - Positive and Negative Affect Schedule PANAS, Intolerance of Uncertainty Scale – Short Form IUS-12, The Penn State Worry Questionnaire 3 item version PSWQ-3, Curiosity and Exploration Inventory-II CEI-II, A Short Version of the Personal Optimism Scale and the Self-Efficacy Optimism Scale POSO-9, Скала екстерналности, Упитник Великих пет плус 2 - VP+2), као и опис примењених метода обраде података (мултиваријантна анализа варијансе MANOVA, неуронске мреже - ANN, непараментарски Mann-Whitney U тест).

Комисија сматра да су оба истраживачка поступка, као и примењени инструменти и методе обраде података систематично представљени а њихова примена јасно одређена у контексту овог истраживања.

Четврто поглавље дисертације је посвећено приказима резултата добијених из истраживачког поступка посвећеног испитавању утицаја инкубатора на развој предузетништва, односно истраживачког поступка посвећеног испитивању предузетничких карактеристика, као унутрашњих фактора од значаја за само предузетништво и његов развој. Поглавље је подељено у три дела, у складу са студијама које су проистекле из истраживачких поступака. Студија I описује утицај инкубатора на инкубиране предузетнике, те даје приказ резултата добијених применом непараметарског *Mann-Whitney U* теста. Студија II даје приказ резултата испитивања предузетничких карактеристика са родног становишта применом методе мултиваријантне анализе варијансе, док Студија III приказује софистицираније резултате ових променљивих применом методе неуронских мрежа.

Комисија сматра да су резултати истраживања представљени јасно и концизно. Примењене методе у циљу тестирања постављених хипотеза су адекватно спроведене.

У **петом поглављу** дисертације је приказана дискусија добијених резултата у поређењу са резултатима које нуди доступна литература у испитиваним областима. Литература посвећена испитивању утицаја инкубатора је још увек недовољно развијена, те се истраживање обухваћено другим истраживачким поступком у овој докторској дисертацији, може сматрати пиониrom у испитивању мотивације предузетника унутар инкубатора.

Комисија сматра да је дискусија и тумачење резултат обухватило ужи и шири контекст овог истраживања при чему су резултати примене наведеног приступа јасно истакнути и адекватно приказани.

У **шестом поглављу** дисертације су дата закључна разматрања и правци даљег истраживања.

Комисија сматра да изведени закључци потврђују могућност оснаживања женског предузетништва дајући прилог разрешењу дилема о родним предиспозицијама за бављење предузетничким бизнисом.

Седмо поглавље садржи преглед коришћене литературе, а **осмо поглавље** укључује прилоге који се односе на коришћене упитнике и инструменте за прикупљање података.

Комисија сматра да литература одговара тематици докторске дисертације а да прилози адекватно употпуњују садржај дисертације.

На основу изложених ставова, Комисија позитивно оцењује све делове докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. NIKOLIĆ, S.; KOVIJANIĆ, T.; MLADENOVIĆ, M.; ĆELIĆ, Đ. (2020). Entrepreneurial business: genetic lottery or a choice. Journal of business economics and management, 21(1), 222-240. (M23)
2. KOVIJANIC,T. & NIKOLIC, S. (2018). Incubator's personalized support for rising start-ups . MCP-CE 2018 conference proceedings.(M33)
3. SEKULIC, T.; NIKOLIC, S.; SENK, V.; COSIC, I. (2016). Entrepreneurial learning within business incubators-a gender perspective. 1st regional conference on entrepreneurship and open innovation in university - industry collaboration .Idealab conference proceedings. (M33)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На основу детаљног прегледа докторске дисертације, Комисија закључује да су резултати истраживања обрађени релевантним статистичким методама, и приказани на јасан и концизан начин. Дат је јасан закључак да се испитивањем утицаја срединских и унутрашњих (психолошких) фактора на (потенцијалне) предузетнике са родног становишта, кроз контекст инкубатора и предузетничких карактеристика, даје научни допринос ојачавању женског предузетништва и обогаћује литература која обухвата родни дебаланс у предузетништву.

Испитивање утицаја инкубатора на инкубиране предузетнике применом теорије самодетерминације, омогућило је креирање модела мотивационих фактора који утичу на понашање предузетника. Резултати истраживања показују да су инкубатори предузетничка околина у којој се могу остварити постављени циљеви и ефективни учинци постављених задатака, чиме је потврђена нулта хипотеза (H_{01}) првог истраживачког поступка да инкубатори имају позитиван утицај на развој предузетништва. Резултати првог истраживачког поступка су показали да инкубатори поспешују интринзичку мотивацију код женских предузетника (H_1), доводећи до већег нивоа самодетерминације, потврђујући да инкубатори представљају изузетно значајан инструмент подршке предузетништву и могу довести до значајног повећања броја женских предузетника. Статистички значајна разлика са родног аспекта у погледу интринзичке и екстринзичке мотивације за екстерном регулацијом потврђује постављене хипотезе, које наводе да је мотивација женских предузетника интринзичка (H_2), односно да је екстринзичка мотивација екстерном регулацијом развијенија код мушких предузетника. С друге стране, резултати делимично потврђују хипотезу H_3 којом се претпоставља да се дистрибуција развијене мотивације, степена задовољења базичних потреба и утицаја ментора не разликује са родног становишта, с обзиром да постоје статистички значајне разлике код испитиване дистрибуције мотивационих фактора. Висок степен утицаја ментора и позитивне корелације са интринзичком мотивацијом, наглашавају њихов значај за развој нових предузетничких подухвата. Истраживања су показала да се ментори могу сматрати катализаторима иновација креирајући околину у којој се нове предузетничке улоге могу развијати и неговати.

Први део истраживања представља прилог унапређењу примене теорије самодетерминације у области предузетништва, доприносећи предузетничкој теорији и пракси, доказујући да се подстицањем интринзичке мотивације, за коју су резултати показали да је израженија код жена, може значајно повећати број жена у свету предузетништва и постићи одрживост и развој *start-up*-ова.

Други део истраживања који је посвећен испитивању унутрашњих фактора предузетника је, поред општих карактеристика личности које су се до сада користиле у области предузетништва, укључио и специфичне предузетничке карактеристике, као што су локус контроле, самоефикасност и нетолеранција неизвесности, те на тај начин креирао сет предузетничких карактеристика, који, као такав, није коришћен нити је присутан у доступној стручној литератури. Поред тога што су резултати показали да не постоје родне разлике, чиме је потврђена друга нулта хипотеза (H_{02}), резултати истраживања су дали шири приказ међусобне повезаности и статистички значај предузетничких карактеристика. На тај начин је створена емпиријска основа за даља истраживања. Посебно се мора нагласити примена неуронских мрежа. Применом модела неуронских мрежа на узорак другог истраживачког поступка, показано је да неуронске мреже дају нижу вредност грешке процене у односу на традиционални регресиони модел коришћен за истраживање карактеристика значајних за предузетничке предиспозиције.

Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења резултата истраживања, као и приказ закључних разматрања.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања су представљени јасно и прегледно са свим потребним табелама и сликама које олакшавају визуелизацију резултата и њихово тумачење. Све слике и табеле пропраћене су адекватним текстуалним описима и коментарима, тако да је укупна интерпретација и дискусија резултата студиозно структурирана. Закључци су аргументовани и логично произилазе из добијених резултата. Уз конкретна образложења, јасно су описани теоријски и практични доприноси дисертације. Илустрације и табеларни и графички прикази резултата истраживања

употпуњују квалитет ове дисертације. Добијени резултати истраживања докторске дисертације су приказани, анализирани и тумачени применом релевантних инструмената прикупљања података, и статистичких метода обраде, анализе и приказивања података. Истраживање је извршено на одговарајућем узорку. Избор наведених метода и начина њихове примене је у потпуности прилагођен карактеру проблема који су у дисертацији решавани. Кандидат је дошао до поузданих закључака који су оригинални и применљиви у пракси.

Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења резултата истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Дисертација је у потпуности написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Дисертација садржи све битне елементе.
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Оригиналан допринос науци се може уочити у више аспеката ове дисертације. Пре свега, дисертација сумира обиман преглед литературе из области предузетништва и других сродних истраживачких поља, развијајући свеобухватнији опсег истраживачког процеса са аспекта утврђивања значаја инкубационих процеса на ојачавање женског предузетништва.

Допринос представља и прилог унапређивању примене теорије самодетерминације у области предузетништва, доприносећи развоју теорије и праксе предузетништва. У истраживачком поступку је по први пут у области предузетништва примењена теорија самодетерминације у контексту инкубатора, при чему су резултати истраживања утицаја мотивационих фактора показали значај инкубатора за развој предузетништва, са посебним нагласком на женско предузетништво. Применом теорије самодетерминације формиран је модел којим се може предвидети утицај и значај инкубатора као срединског фактора на развој предузетништва. Пружајући дубље разумевање особина личности предузетника, постављена је солидна база за креирање различитих типова програма подршке предузетништву, са посебним нагласком на оснаживање женског предузетништва и повећању броја жена у предузетничком бизнису.

Истраживање је показало да програми подршке унутар предузетничких екосистема имају значајан утицај на жене, разрешавајући дилему о родним предиспозицијама за бављење предузетничким бизнисом. Поред прилога унапређењу примене постојеће теорије и инструмената у области предузетништва, истраживање је допринело усклађивању одговарајућих јавних мера за подстицање лансирања и развоја нових предузетничких подухвата.
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања
Дисертација нема недостатака који би утицали на резултате истраживања.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

Комисија предлаже да се докторска дисертација под насловом „Утицај инкубационих процеса на развој женског предузетништва“ и Извештај о оцени докторске дисертације прихвате, а да се кандидаткињи Тијани С. Ковијанић (рођ. Секулић) одобри јавна одбрана.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Илија Ћосић, проф. емеритус – председник комисије
Факултет техничких наука Нови Сад, Производни и услужни системи, организација и менаџмент

др Маја Леви Јакшић, ред. професор - члан комисије,
Факултет организационих наука Београд, Менаџмент технологије, иновација и развоја

Др Милица Андевски, ред. професор – члан комисије
Филозофски факултет Нови Сад, Педагогија

др Радо Максимовић, редовни професор – члан комисије
Факултет техничких наука Нови Сад, Производни и услужни системи, организација и менаџмент

др Славка Николић, ред. професор - ментор
Факултет техничких наука, Нови Сад, Индустрijски маркетинг, предузетништво и иновације

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.